

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษา
กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตประเวศกรุงเทพมหานคร
Relationship between Strategic Leadership of the School Directors and
Academic Administration of Schools under the Prawet District Office, Bangkok

ณัฐกานต์ ปานทอง

มหาวิทยาลัยเกริก

Nattakarn Pantong

Krirk University

Email: Karn2615@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยวิธีการสำรวจ (Survey Method) เครื่องมือในการวิจัย คือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 234 คน ที่มาจากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ ที่มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และค่าความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

* ได้รับบทความ: 21 กันยายน 2567; แก้ไขบทความ: 23 กรกฎาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 18 ธันวาคม 2567

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตประเวศกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 2) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 3) โดยภาพรวมภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง และมีนัยสำคัญทางสถิติ
- คำสำคัญ:** ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์; การบริหารงานวิชาการ; โรงเรียน; สำนักงานเขตประเวศ; กรุงเทพมหานคร

Abstract

This research aimed to: 1) study strategic leadership of school directors under the Prawet District Office, Bangkok Metropolitan Administration; 2) study academic administration in the schools; and 3) study relationship between strategic leadership of the school directors and academic administration in the schools under the Prawet District Office, Bangkok Metropolitan Administration. It was a quantitative research using survey method by which a questionnaire was used as an instrument. A sample of 234 was randomly drawn from administrators and teachers of schools under the Prawet District Office, Bangkok Metropolitan Administration, in the 2023 academic year, using a table of Krejcie & Morgan (1970) which was of minimum criterion, by means of stratified sampling. The data collected using the questionnaire were descriptively analyzed in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Correlation Coefficient.

The results of the research were:

- 1) strategic leadership of school directors under the Prawet District Office, Bangkok, was overall at the very high level; 2) overall academic administration of the schools was also at the very high level; and 3) overall relationship between strategic leadership of the school directors and academic administration in the schools was positive at the very high level with statistical significance.

Keywords: Leadership; Strategic Leadership; Academic Administration; School; Prawet District Office; Bangkok Metropolitan Administration

บทนำ

จากสถานการณ์โลกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในยุคศตวรรษที่ 21 ได้มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี และด้านการศึกษา ซึ่งมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพนั้น ในด้านการศึกษา ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญและจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลง (दारूरرن ถวิลการ, 2559) ซึ่งในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้คนไทยสามารถดำรงชีวิตที่ดี มีคุณภาพ เป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และสามารถนำพาประเทศก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและในอนาคต (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579)

ปัจจุบันมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงภาวะผู้นำที่หลากหลาย โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ กล่าวคือ เป็นผู้นำที่นำพาความก้าวหน้ามาสู่องค์กร พัฒนาบุคลากร ช่วยขจัดจุดอ่อนของระบบการศึกษา เป็นผู้ที่มีมุ่งมั่นเป้าหมาย มีการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยรางวัล อันเกิดจากการทำงานที่บรรลุผลสำเร็จ เป็นผู้นำที่นำพาองค์กรให้เดินไปข้างหน้า และให้อำนาจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ให้มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2554) และนอกจากนี้ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นภาวะผู้นำที่แสดงออกในลักษณะการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถที่มีอยู่มาทำงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จขององค์กร โดยผู้นำจะต้องมีเทคนิคในการจูงใจที่หลากหลาย เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้้องค์การประสบผลสำเร็จ อีกทั้งเป็นการควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยมีการกำหนดทิศทางและบทบาทหน้าที่ขององค์กรได้อย่างชัดเจน (Pearce & Robinson, 2007)

โรงเรียนจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้นั้น ย่อมเกิดจากการบริหารงานวิชาการเป็นหลัก ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษาจะต้องเป็นเสาหลัก คือ การมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีเทคนิควิธีการ มีทักษะการบริหารงาน และสามารถรับมือกับทุก ๆ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งมีวิธีหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และจากการศึกษาข้อมูลทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่าระบบบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่ได้มีการพัฒนาการศึกษามาโดยตลอด แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจากรายงานผลการดำเนินงาน (SAR) ของสำนักงานเขตประเวศกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2565 พบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) เฉลี่ยคะแนนรวมในทุกวิชาได้คะแนนร้อยละ 35.68 ซึ่งไม่บรรลุเป้าหมายเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ที่ได้กำหนดไว้ (สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร, 2565)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตามนโยบายของชาติต่อไป และนำผลวิจัยมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และข้าราชการครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 576 คน จากจำนวน 16 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางของ เครจซีและมอร์แกน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 234 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน ซึ่งการได้มาของกลุ่มตัวอย่างคือวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นแบบ

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตลอดจนผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามพบอาจารย์ที่ปรึกษา และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ทั้งนี้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ พบว่าข้อคำถาม (Item) ในแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 เป็นค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ 0.50 ทุกข้อคำถาม แสดงว่า ข้อคำถามนั้น ๆ มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ (สุวรรีย์ ศิริโกการภิมมย์, 2546) ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่ม จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม แล้วพิจารณาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1984) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.971 แสดงว่า ค่าความเชื่อมั่นที่วิเคราะห์ได้มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดได้ เครื่องมือฉบับที่สมบูรณ์ (กริช แรงสูงเนิน, 2554)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางระบบ E-Office และทางไปรษณีย์ให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตประเทศ กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบบสอบถาม ได้มีการจัดทำทั้งแบบเอกสาร และแบบออนไลน์ โดยการสแกน QR Code ได้รับการตอบกลับ จำนวน 234 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และค่าความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตประเวศกรุงเทพมหานคร ผลวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1

จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.710$, $SD = 0.271$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การ ($\bar{x} = 4.724$, $SD = 0.259$) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านการกำหนดกลยุทธ์ขององค์การ ($\bar{x} = 4.721$, $SD = 0.276$) ด้านการมีความคิดเชิงปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.717$, $SD = 0.267$) และด้านวัฒนธรรมขององค์การ ($\bar{x} = 4.704$, $SD = 0.276$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม ($\bar{x} = 4.689$, $SD = 0.278$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2

จากการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตประเวศกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.698$, $SD = 0.275$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{x} = 4.715$, $SD = 0.271$) อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{x} = 4.714$, $SD = 0.277$) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.700$, $SD = 0.271$) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.698$, $SD = 0.284$) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.698$, $SD = 0.285$) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.694$, $SD = 0.275$) และด้านการนิเทศ ($\bar{x} = 4.686$, $SD = 0.279$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรและการนำไปใช้ ($\bar{x} = 4.677$, $SD = 0.271$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3

จากการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตประเวศกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($R_{xy} = 0.87$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดของแผนงานที่ชัดเจน ครบถ้วน และ

สมบูรณ์ เพื่อนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ เป็นการแสดงออกถึงการสร้างมโนภาพของผลการดำเนินงานในอนาคต ได้อย่างชัดเจน รวมถึงมีการแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญาอย่างมีเหตุและมีผล ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับ เมธี ศรีโยธา (2565) ได้กล่าวถึงการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์การของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย รวมถึงสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ และสามารถจูงใจ กระตุ้นผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ มีไหวพริบและทักษะในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ สามารถคิดวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกในการกำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือองค์ประกอบ 2) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ขององค์การ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีมุมมองและวิธีการที่หลากหลาย มีความรู้ ความสามารถในการใช้ทักษะที่เหมาะสม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการเชื่อมโยงความคิดสู่การปฏิบัติ รวมถึงมีวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา สะท้อนให้เห็นทิศทางที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพื่อนำพาองค์การพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับ พิรศักดิ์ วิลัยรัตน์ (2555) ได้กล่าวถึงการกำหนดกลยุทธ์ขององค์การของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่กำหนดกลยุทธ์ขององค์การ ทำได้โดยการพิจารณาความเหมาะสม และความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้จริง จากการวิเคราะห์ทางเลือกด้วยเทคนิคต่าง ๆ 3) ด้านการมีความคิด

เชิงปฏิวัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ คิดเชิงรุก มีการบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นกระบวนการในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการกระตุ้น เปิดกว้าง มีความยืดหยุ่น

ในการดำเนินงานให้ราบรื่น รับฟังความคิดเห็น เน้นการมีส่วนร่วม สร้างสัมพันธภาพที่ดี และร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การวิจัยเพื่อพัฒนา เป็นต้น สอดคล้องกับ เกศรา สิทธิแก้ว (2558) ได้กล่าวถึงความคิดเชิงปฏิวัติของผู้บริหารสถานศึกษา

ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความแตกต่างออกไปจากความคิดเดิม มีการรับฟัง

ความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในการทำงาน รวมทั้งมีการจัดประชุม

เพื่อสะท้อนความคิดเห็น มีการกระตุ้นความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือบุคลากร

ภายในสถานศึกษามาประยุกต์เป็นแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา และลดขั้นตอน

ในการทำงานที่ซ้ำซ้อนออกไป และสร้างขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนออกไป และ

สร้างขั้นตอนการทำงานที่มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น 4) ด้านการปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์การ ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเห็นคุณค่าในองค์การ โดยมีการกำหนดคุณค่าด้านต่าง ๆ เพื่อเป็น “เข็ม

ทิศ” ในการดำเนินงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสร้างความผูกพัน ความเจริญงอกงามให้กับองค์การ

และทำให้บุคลากร มีความรักในองค์การ เต็มใจ

ที่จะทำงาน พร้อมใจในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงมีการสร้างขวัญ กำลังใจ ชื่นชม และเสริมคุณค่า ทั้งนี้เพื่อนำพองค์การไปสู่ความสำเร็จที่วางไว้ สอดคล้องกับ เมธี ศรีโยธา (2565) ได้กล่าวถึงการปลูกฝัง วัฒนธรรมขององค์การของผู้อำนวยการสถานศึกษาว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้ที่แสดงออกถึง การมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบแบบแผนอันเกิดจากการสร้างค่านิยม ความเชื่อ ความเข้าใจ ความคิด ศิลธรรม ประเพณี ตลอดจนเทคโนโลยี ซึ่งเป็นที่น่าไว้วางใจ รวมทั้งมีการตัดสินใจ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และเกิดประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายต่อองค์การ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 5) ด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการ สถานศึกษาดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบหน้าที่ของตน มีความกล้าตัดสินใจ ไม่ล่าเอียง มีความเที่ยงตรง เป็นธรรม เสมอภาคเท่าเทียมกัน ยกย่องผู้ที่ทำในสิ่งที่ ถูกต้อง และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สอดคล้องกับ Hitt, Ireland and Hoskisson (2007) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษาว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้ที่มี คุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นที่น่าไว้วางใจ อีกทั้งมีการตัดสินใจ โดยคำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตประเทศกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการ สถานศึกษา เป็นผู้กำหนดเกณฑ์การประเมินในเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียนให้ตรงตามมาตรฐาน การศึกษา และตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ มีการกำกับติดตาม ประเมินผล มีการเผยแพร่การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับเครือข่ายหรือ สำนักงานเขต และมีการนำผลการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมาปรับปรุง เพื่อพัฒนา การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่อไป สอดคล้องกับ ธัญดา ยงยศยิ่ง (2560) ได้กล่าวถึงการประกัน คุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษาของผู้อำนวยการสถานศึกษาว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้ สามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานชาติ มาตรฐานเขตพื้นที่ และ ความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีการจัดระบบสารสนเทศ โดยการจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อ การพัฒนางาน และสร้างระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยการจัดทำแผนการศึกษา และมีการประเมิน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก และสถานศึกษาต้องมีการสรุป และเผยแพร่รายงานคุณภาพประจำปี (SAR) ต่อสาธารณชน รองลงมา 2) การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการสถาน ศึกษา มีการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ทางด้านการวัดผล ประเมินผลทางการศึกษา มีการจัดระบบกำกับการติดตามที่ดี ด้วยระบบสารสนเทศที่ทันสมัย แต่งตั้งกรรมการที่เกี่ยวข้องในการรับผิดชอบดำเนินงาน ทางด้านการวัดผล ประเมินผลทางการศึกษา การเทียบโอนผลการเรียน และมีการนำผลการวัดผล

ประเมินผลมาปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับ ธนัญฐา คุณสุข (2565) ได้กล่าวถึงการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนของผู้อำนวยการสถานศึกษาว่าการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการประเมินผู้เรียนที่หลากหลาย การวัดผลและประเมินผลต้องมีครอบคลุมการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน และด้านเจตคติ โดยพัฒนาการของผู้เรียนที่สะท้อนถึงสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เพื่อให้การพัฒนาของผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการสถานศึกษา มีการสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สนับสนุนงบประมาณ เพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ครูผู้สอน และผู้เรียน รวมถึงมีการกำกับ ติดตาม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสังคม สอดคล้องกับ มณีนรัตน์ อภิวัฒน์วรรณ (2559) ได้กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้อำนวยการสถานศึกษาว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการส่งเสริมสื่อ และแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริม และพัฒนาครู และการวัดผลประเมินผล 4) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการสถานศึกษา มีการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ สร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน มีการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และมีการจัดสภาพแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ พรทิพย์ กอบสันเทียะ (2561) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้อำนวยการสถานศึกษาว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นสภาพการจัดการเรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ การยอมรับความแตกต่างของบุคคล มีความหลากหลายในวิธีการเรียนของผู้เรียน และมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างรอบด้าน รักการเรียนรู้ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และมีความต้องการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียน ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เช่น การเข้าอบรม เป็นต้น มีการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการวิจัย และนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป สอดคล้องกับ ญัฐวดี วังสินธ์ (2555) ได้กล่าวถึงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของผู้อำนวยการสถานศึกษาว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษามีความสามารถในการพัฒนา มีวิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้จริง การวิจัย และพัฒนาจึงเป็นกระบวนการวิจัยที่มุ่งพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาในด้านการเรียนการสอน รวมทั้งมีการพัฒนานวัตกรรม

การจัดการเรียนการสอนให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการสถานศึกษามีการส่งเสริมการสร้าง และพัฒนา สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ อาทิ สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และส่งเสริมกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การเล่นเกม การจัดสัมมนา ทักษะศึกษา เป็นต้น สอดคล้องกับ ธนัญญา คุณสุข (2565) ได้กล่าวถึงการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ของผู้อำนวยการสถานศึกษาว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา มีการส่งเสริม และสนับสนุน ในการจัดการเรียนสอน เป็นตัวช่วยที่ทำให้กระบวนการสอนของครู อาจารย์ ให้บรรลุผลได้ง่าย โดยการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ให้มีความหลากหลาย เหมาะสม และเพียงพอต่อผู้เรียน ซึ่งครูสามารถ นำไปใช้ และเลือกใช้ได้ตามความถนัด เหมาะสม ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นสื่อควรเน้นตั้งแต่การเริ่มทำ จัดหา จากท้องถิ่น จนพัฒนาต่อยอดให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน 7) การนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพและการศึกษา ของโรงเรียน มีการสร้างความตระหนัก เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน มีการเผยแพร่ ผลการนิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ทั้งนี้เพื่อนำผลการนิเทศมาปรับปรุง และพัฒนาในการจัดการเรียน การสอนต่อไป สอดคล้องกับกิตติศักดิ์ อังคะนวนิน และ อภิสรร์ ภาชนะวรรณ (2561) ได้กล่าวถึง การนิเทศของผู้อำนวยการสถานศึกษาว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษามีกระบวนการที่มีความสำคัญ ในการแนะนำช่วยเหลือครู ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศนั้นต้องตั้งอยู่บนหลักประชาธิปไตย ในการเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้เข้ารับ การนิเทศ และด้านที่มีค่าเจ็ลี่ยนน้อยที่สุดคือ 8) การจัดทำหลักสูตร และการนำไปใช้ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้อำนวยการสถานศึกษามีการให้การสนับสนุน และให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตร โดยให้ ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตร อาทิ คณะครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งนี้ ต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึง ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับ พิจิตรา ธงพานิช (2562) ได้กล่าวถึงการจัดทำหลักสูตร และ การนำไปใช้ของผู้อำนวยการสถานศึกษาว่า การปรับแต่ง เสริมต่อหรือการดำเนินงานอื่น ๆ ให้มีความ เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป และมีการตอบสนอง ต่อความต้องการของผู้เรียน ประกอบด้วย การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดี และมีความสมบูรณ์ขึ้น เป็นวิธี การพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับโรงเรียนตามจุดมุ่งหมายของการสอน วันสตุอุปกรณ วิธีการ สอน และการประเมินผล (Good) และการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐาน โดยจะต้องจัดให้มีความเหมาะสมตามความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม (Saylor and Alexander)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตประเวศกรุงเทพมหานคร

โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($R_{xy} = 0.87$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบด้านการปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กรกับการดำเนินการนิเทศ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.69 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในองค์ประกอบด้านการปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี มีการกำหนดการดำเนินงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสร้างความผูกพัน ความเจริญงอกงามให้กับองค์กร และทำให้บุคลากรมีความรักในองค์กร เต็มใจที่จะทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ (2564) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการสถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อยกระดับคุณภาพและการศึกษาของโรงเรียน มีการสร้างความตระหนักเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร ด้านการมีความคิดเชิงปฏิกิริยา ด้านวัฒนธรรมขององค์กร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ 1) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดทำยุทธศาสตร์การอบรม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ได้แก่ องค์ประกอบด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร องค์ประกอบด้านการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร องค์ประกอบด้านการมีความคิดเชิงปฏิกิริยา องค์ประกอบด้านการปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กรและองค์ประกอบด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม 2) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มากขึ้น โดยเฉพาะองค์ประกอบในการมีความคิดเชิงปฏิกิริยา เนื่องจากผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมากที่สุด ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่อาจส่งผลต่อผลการดำเนินงานของสถานศึกษาได้

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตประเวศกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรและการนำไปใช้ ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดทำยุทธศาสตร์การอบรม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ เพราะโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้นั้น ย่อมเกิดจากการบริหารงานวิชาการเป็นหลัก กล่าวคือ การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานในสถานศึกษา

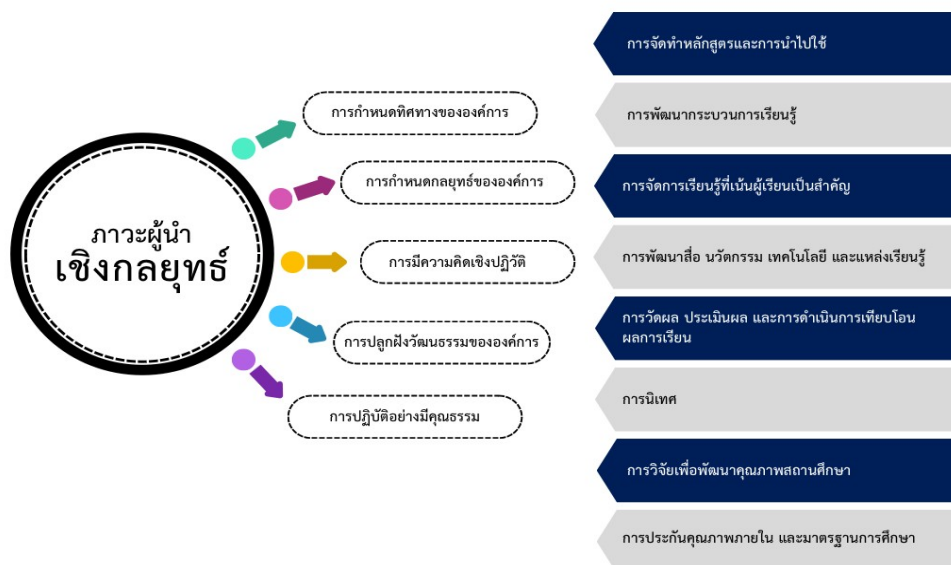
1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตประเวศกรุงเทพมหานคร โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มากขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทางบวกในระดับสูง ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่จะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ค้นพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตประเวศกรุงเทพมหานคร โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง กล่าวคือ การบริหารงานของผู้อำนวยการสถานศึกษาจะสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษาสามารถนำแนวทางของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในด้านต่าง ๆ มาประยุกต์ หรือปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายความสำเร็จที่วางไว้ได้ โดยให้ความสำคัญกับประเด็น ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในองค์ประกอบด้านการกำหนดทิศทางขององค์กรน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำประเด็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในองค์ประกอบด้านการกำหนดทิศทางขององค์กรเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ละเอียดมากขึ้น และควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาในกรณีต่างพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลหลากหลาย

องค์ความรู้ใหม่

ในปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงภาวะผู้นำที่หลากหลาย ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษาสามารถนำภาวะผู้นำตามสถานการณ์มาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นผู้นำที่นำพาความก้าวหน้ามาสู่องค์กร นำพาองค์กรให้เดินไปข้างหน้า เพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร คือ การกำหนดเป้าหมาย พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดของแผนงานที่ชัดเจน ครบถ้วน และสมบูรณ์ 2) การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร คือ มีมุมมองและวิธีการที่หลากหลาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเชื่อมโยงความคิดสู่การปฏิบัติ 3) การมีความคิดเชิงปฏิวัติ คือ การคิดนอกกรอบ คิดเชิงรุก มีการบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นกระบวนการในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) การปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร คือ การเห็นคุณค่าในองค์กร โดยมีการกำหนดคุณค่าด้านต่าง ๆ เพื่อเป็น “เข็มทิศ” ในการดำเนินงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน และ 5) การปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม คือ การดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษาสามารถนำแนวทางของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในด้านต่าง ๆ มาปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายความสำเร็จที่วางไว้ได้ เพราะโรงเรียนจะสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ กล่าวคือ การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การจัดทำหลักสูตร และการนำไปใช้ 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 5) การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 6) การนิเทศ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และ 8) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยนำสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กริช แรงสูงเนิน. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และ อภิสรร์ ภาชนะวรรณ. (2561) การนิเทศการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4(1), 193-206.
- เกศรา สิทธิแก้ว. (2558). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐวี วัณสินธ์. (2555). การวิจัยและพัฒนาสู่การจัดการเรียนการสอน. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2567, จาก <http://www.reseva.ubru.ac.th/wet/images/phocagallery/varasan/s1/133-142.pdf>.
- ดารุวรรณ ถวิลการ. (2559). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำแบบภาวะผู้นำแห่งศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(2), 23-35.

- ธัญญา คุณสุข. (2565). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธัญดา ยงยศยิ่ง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. (การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พรทิพย์ กอบสันเทียะ. (2561). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2567, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/646658>.
- พจิตร ังพานิช. (2562). การพัฒนาระบบทศน์การสอนและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด ขั้นสูงในยุคการศึกษา 4.0 ของนักศึกษาวิชาชีพครู. *วารสารศิลปากร ศึกษาศาสตร์วิจัย*, 11(2), 179-198.
- พีรศักดิ์ วิสัยรัตน์. (2555). การบริหารเชิงกลยุทธ์. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2567, จาก <http://www.pantown.com/group.php>.
- มณีนรัตน์ อภิวัฒน์วรรณ. (2559). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เมธี ศรีโยธา. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ. (2564). รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2554). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- สำนักงานเขตประเวศ. (2565). รายงานการประเมินตนเอง (SAR). กรุงเทพฯ: ฝ่ายการศึกษา.
- สำนักงานเขตประเวศ. (2566). คณะผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตประเวศ. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

สุวริย์ ศิริโกศาศิริโกศาภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

Conbach, L. Joseph. (1984). Essential of Psychology & Education. New York: Mc-Grew Hill.

Hitt, M.A., Irel&, R. D. & Hoskisson, R.E. (2007). Strategic management cases: competitiveness & globalization. United States: Thomson Higher Education.

Krejcic, R.V. & Mogan, E. W. (1970). Educational & Psychological Measurement. New York: Minnisota University.

Pearce, J.A. & Robinson, R.B. (2007). Formulation, Implementation & Control of Competitive Strategy. (9th ed.). Boston: McGraw-Hill.